

**Ett program för framtiden
– Fritidspolitiskt program för Botkyrka kommun**

2017-04-27

INNEHÅLL

Förord - Varför behövs ett fritidspolitiskt program?	3
Programmets fokus - Avgränsningar	3
Utgångspunkt	4
Vision för framtiden.....	5
1. Riktlinjer för fritidspolitiken i Botkyrka kommun	6
1.1 Demokrati och inflytande	6
1.2 Mångfald, integration och jämställdhet	6
1.3 Tillgänglighet för alla	7
1.4 Prioriteringsprinciper.....	7
1.5 Samverkan.....	7
1.6 Regional samverkan	8
1.7 Huvudmannaskap	8
1.8 Hållbar utveckling och närhetsprincipen	8
2. Botkyrka kommuns fritidsprogram ska innehålla:.....	9
2.1 Fritidsgårdar	9
2.2 Föreningsdrivna träffpunkter	9
2.3 Föreningsdrivna temagårdar.....	10
2.4 Drömdeg	10
2.5 Idrott och fritid	10
2.6 Idrotts- och fritidsanläggningar	10
2.7 Arena-anläggningar	11
2.8 Rörligt friluftsliv	12
2.9 Spontanidrott	12
2.10 Badanläggningar	12
Slutord	13

2017-04-27

Förord - Varför behövs ett fritidspolitiskt program?

Genom detta fritidspolitiska program vill Botkyrka kommun verka för barn och ungdomars aktiva och sociala fritid, för medborgarnas ökade hälsa och för att göra Botkyrka till en attraktiv kommun.

Barn och ungdomars aktiva och sociala fritid

Barn och ungdomar har behov av att träffa andra ungdomar utanför skolan, och de har behov av en aktiv och meningsfull fritid. Detta kan ske inom ramen för exempelvis idrottsverksamhet, i teatergrupper, på kulturskolan eller på fritidsgården. Ungas behov bör styra det kommunala utbudet av kreativa och aktiva verksamheter samt inspirerande mötesplatser. Verksamheterna ska också vara tillgängliga i stor utsträckning för just barn och ungdomar. Ett fritidspolitiskt program ska sätta upp riktlinjerna för detta.

Medborgarnas ökade hälsa

En aktiv fritid bidrar till människors hälsa och välbefinnande. Vi har idag ett växande problem i samhället med övervikt, både bland barn och vuxna. Lek och motion i spontan eller organiserad form bidrar till en bättre folkhälsa. Genom ett målmedvetet fritidspolitiskt program kan medborgarnas fysiska rörelse underlättas och uppmuntras.

Ett attraktivt Botkyrka

Botkyrka ska upplevas som en av Sveriges bästa kommuner att bo, leva och verka i.

Detta är Botkyrka kommuns övergripande vision. Möjligheten till en aktiv fritid blir allt viktigare när människor väljer bostadsort. Bra idrotts- och fritidsanläggningar med generösa öppettider och hög tillgänglighet kommer att bli ett än viktigare konkurrensmedel för kommunen i framtiden. Likaså mötesplatser för föreningar, ytor för spontana aktiviteter och tillgång till rörligt friluftsliv. Omkring två tredjedelar av kommunens yta är natur- och friluftsområden. Kommunen har mycket goda möjligheter för fritidsverksamhet av olika slag. Ett fritidspolitiskt program kan hjälpa kommunen att ytterligare framstå som en bostadsort med förutsättningar för en aktiv fritid.

Programmets fokus - Avgränsningar

Fritidspolitiska programmet vänder sig till kommunens alla medborgare, men har fokus på barn och ungdomar upp till 20 år. Botkyrka har en ung befolkning. Genomsnittsåldern är 37 år jämfört med 42 år i övriga Sverige. Det finns omkring 19 000 barn och ungdomar i åldrarna 3 – 20 år jämt fördelade mellan den norra och den södra kommundelen. Prognoserna säger att både

2017-04-27

invånarantalet och andelen barn och ungdomar kommer att fortsätta öka. En prioriterad grupp vid sidan av barn och ungdomar är de äldre.

Programmet koncentrerar sig på fritidsgårdsverksamheten samt kommunens friluft- och idrottsanläggningar. Föreningsbidragens fördelningsprinciper, föreningarnas behov av verksamhetslokaler samt kulturverksamhet och kulturföreningarnas roll tas inte upp inom ramarna för detta program. Kulturverksamhet och kulturutövande är en viktig del av människors fritid. Kulturfrågorna kommer att belysas i en kommande kulturpolitisk utredning.

Detta fritidspolitiska program handlar i hög grad om ungdomspolitik. Men ungdomspolitik handlar inte enbart om fritidsfrågor. Kultur och fritidsnämnden anser att det behövs en samlad ungdomspolitik för Botkyrka kommun som innefattar ungdomars samtliga behov under uppväxttiden. En sådan samlad ungdomspolitik skulle kunna handla om möjligheter till utbildning, delaktighet i kulturlivet, möjligheter till en aktiv fritid och att få vara med och påverka sin livsmiljö. Detta fritidspolitiska program tar inte upp alla dessa frågor. Men programmet ska kunna betraktas som en del av ett sådant övergripande och mer heltäckande ungdomspolitiskt program.

Utgångspunkt

Fritidspolitiska programmet i Botkyrka tar sin utgångspunkt i:

- Botkyrka kommuns önskvärda resultat inom fritidsområdet (flerårsplan 2007 – 2010)
- Botkyrka kommuns folkhälsoplan (2005-2009)
- Riksidrottsförbundets programförklaring (RF 2005)
- Den nya nationella ungdomspolitiken (Riksdagen 2004)
- FN:s barnkonventionen (antogs av FN:s generalförsamling 1989)

Ur dessa dokument förtjänar några citat att lyftas fram:

Ur *Botkyrka kommuns önskvärda resultat inom fritidsområdet*:

- att Botkyrkaborna upplever Botkyrka kommun som den mest angelägna och nyskapande fritids- och kulturkommunen i Sverige.
- att bruket av alkohol bland barn och ungdomar minskar.
- att kommuninvånarna får ett bra bemötande i kontakten med kommunens anställda.
- att barn och ungdomar har tillgång till en mångfald av stimulerande kultur- och fritidsaktiviteter.
- att fler grupper i samhället tar del av kultur- och fritidsutbudet.
- tillgången till fritidsaktiviteter ska vara lika oavsett kön

2017-04-27

Ur Riksidrottsförbundets programförklaring:

- alla som vill, oavsett ras, religion, ålder, kön, nationalitet samt fysiska och psykiska förutsättningar, får vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet
- på alla nivåer bedriva verksamhet så att den utvecklar människor positivt såväl fysiskt och psykiskt som socialt och kulturellt
- verksamheten ger upplevelser och skapar kontakt mellan människor ur olika samhällsgrupperingar
- de som deltar får vara med och bestämma om och ta ansvar för sin verksamhet
- den ger alla som deltar kamratlig och trygg social gemenskap
- den i alla led ständigt utvecklas och förbättras till form och innehåll
-

Ur Den nya nationella ungdomspolitiken:

- ungdomar ska ha möjlighet till inflytande och delaktighet
- ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska tas till vara som en resurs
- ungdomar ska ha goda förutsättningar för att leva ett självständigt liv.

Ur FN:s barnkonventionens artikel 31:

- Barnet har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
- Vi ska tillhandahålla lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.

Vision för framtiden

Kommunen ger alla i Botkyrka oavsett religion, ålder, kön, nationalitet samt fysiska och psykiska förutsättningar möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid som främjar hälsa, integration och jämställdhet. I synnerhet barn och ungdomar ges goda förutsättningar för aktivitet, lust till rörelse och eget skapande. Barn och ungdomar kan välja aktivitet efter intresse och inte efter betalningsförmåga.

Kommunen borgar för tillgänglighet, bredd och kvalitet i fritidsverksamheten.

Kommunen sätter medborgaren i centrum och ger medborgare och brukare möjlighet att påverka och ha inflytande över fritidsverksamheten. Kommunen samverkar med såväl föreningar, organisationer som andra aktörer för att skapa en mångfald av aktiviteter, ett rikt idrottsliv samt attraktiva mötesplatser.

2017-04-27

Kommunen har välskötta friluftsområden, vandringsleder, motionsspår, spontanidrottsytor, bad, idrottsplatser, gymnastiksal, sporthallar, fritidsgårdar samt träffpunkter med hög tillgänglighet. Anläggningarna håller god kvalitet för sitt ändamål och är trygga och säkra.

Kultur och fritidsförvaltningen medverkar aktivt i den kommunövergripande planeringsprocessen för att garantera att det finns möjlighet till både spontan och planerad fritidsverksamhet i nya bostadsområden och områden som förnyas.

1. Riktlinjer för fritidspolitiken i Botkyrka kommun

1.1 Demokrati och inflytande

Medborgarna ska ges möjlighet att påverka vilka aktiviteter som anordnas i kommunen. Demokrati och inflytande ska genomsyra alla mål inom fritidsverksamhet som bedrivs i och stöds av Botkyrka kommun. Och alltid tänkas in i alla verksamheter och projekt. Föreningar och andra aktörer som verkar inom fritidsområdet förväntas ha en demokratisk uppbyggnad och agera demokratiskt.

I synnerhet ska barn och ungdomars rätt till inflytande och delaktighet befrämjas. Det ger en praktisk skolning i demokrati och ett ökat engagemang. Möjlighet till inflytande och delaktighet lägger grunden för demokratiska värderingar, yttrandefrihet och människors lika värde.

1.2 Mångfald, integration och jämställdhet

Botkyrka är en av Sveriges mest internationella kommuner. Cirka 50% av invånarna har utländsk bakgrund. Här talas ett 50-tal olika språk och mer än 100 nationaliteter finns representerade.

Botkyrka kan visa upp en mångfald verksamheter inom kultur och idrott.

Fritidsverksamheten ska bedrivas så att den ger möjligheter till integration mellan människor och grupper trots olikheter i språk, kultur och etniskt ursprung. Särskilt idrotten är en av de viktigaste plattformarna för integration och delaktighet i samhället.

2017-04-27

Det kommunala utbudet inom fritidsområdet ska anpassa sig till, men också påverka den sociala strukturen i kommunen. Kommunens områdesarbete ska bidra till att påverka den sociala strukturen samt till en hållbar samhällsutveckling. För att kunna satsa på riktad verksamhet behöver resurser samordnas mellan förvaltningar och verksamheter.

I enlighet med kommunens flerårsplan (2008-2011) ska jämställdhetsperspektivet genomsyra all kommunal verksamhet, likaså fritidsverksamheten och samhällsplanering. Särskilt verksamhetsstöd kan ges till satsningar som främjar jämställdhet mellan könen.

1.3 Tillgänglighet för alla

Alla, oavsett religion, ålder, kön, nationalitet samt fysiska och psykiska förutsättningar, ska ha samma förutsättningar att använda kommunens mötesplatser. Särskild hänsyn ska tas till ungdomars och funktionshindrades möjligheter att utnyttja anläggningar och mötesplatser.

Alla barn- och ungdomar i Botkyrka ska ha tillgång till den verksamhet som arrangeras eller stöts av kommunen. Metoderna ska anpassas efter behoven. Det utbud som finns ska vara tillgängligt för båda könen i samma utsträckning.

1.4 Prioriteringsprinciper

Barn och ungdomar är prioriterade i Botkyrkas fritidsverksamhet och ska prioriteras vid tilldelning av tider i kommunens anläggningar. Anläggningarna är också tillgängliga för vuxna och äldre enligt kultur och fritidsnämndens prioriteringsregler. Kommunen ska ge stöd till föreningar som prioriterar barn och ungdomar.

Kommunen kan göra omprioriteringar och flytta resurser mellan kommunerna beroende på hur åldersstrukturen förändras. Det är dock behoven som ska styra, inte åldersgruppernas storlek i respektive område. Anpassningen sker genom ett utbud som målgruppen efterfrågar. Dialog med barn och ungdomar, föreningar samt regelbundna enkätundersökningar ger underlag till satsningar.

1.5 Samverkan

2017-04-27

Botkyrka kommunen ska samverka med botkyrkaborna, föreningarna och andra aktörer för en hållbar utveckling i kommunens fritidsverksamhet. Samverkan är nödvändig för att nå resultat samt leder till ett större gemensamt ansvarstagande för verksamheten. Kommunens modell för samverkan ska användas även för det fritidspolitiska området.

Ungdomsfullmäktige och kommunens barnombudsman ska vara naturliga samarbetspartners för förvaltningen.

Kommunens olika förvaltningar ska samarbeta för att bättre utnyttja resurserna och nå en högre kvalitet.

1.6 Regional samverkan

Botkyrka ska verka för en ökad samverkan med andra kommuner och organisationer på Södertörn. Det ger tillgång till ett större utbud av idrottsmöjligheter för kommunens barn och ungdomar. Genom att effektivt nyttja anläggningarna skapas också bättre ekonomi för både berörda föreningar och kommuner.

1.7 Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet för kommunens fritidsgårdar kan vara både kommunalt och föreningsdrivet. Botkyrka har en lång tradition av att olika föreningar driver fritidsgårdarna med kommunalt bidrag för lokaler och verksamhet. Oavsett huvudman ska resurserna vara likvärdiga. En viktig förutsättning för föreningsdrift är att det finns organisationer som har resurser och kompetens inom verksamhetsområdet. Vid varje ny verksamhet som startas bör huvudmannaskapsfrågan prövas.

Varje fritidsgård ska ha inriktningsmål med tydliga kriterier för verksamheten. En årlig verksamhetsplan och uppföljning är viktig, för en hållbar utveckling av fritidsgårdarna. Verksamheterna ska bedrivas utan politiska och religiösa förtecken.

Huvudmannaskap för drift och skötsel av kommunens idrotts- och fritidsanläggningar ska i första hand skötas av kommunen, men kan prövas vid behov.

1.8 Hållbar utveckling och närhetsprincipen

Hållbar utveckling, miljötänkande och närhetsprincipen ska ingå som styrverktyg när kommunens fritidsverksamhet och idrottsanläggningar planeras.

2017-04-27

Stor vikt ska också läggas vid att planera för allmänna kommunikationer till och från anläggningar. Detta är viktigt både av miljöskäl och för att anläggningarna ska vara tillgängliga för barn och ungdomar på egen hand.

När kommunen planerar för nya idrotts- och fritidsanläggningar ska man ta hänsyn till närhet och goda kommunikationer för optimal placering. Anläggningarna ska vara certifierade enligt Botkyrkamodellen. Botkyrkamodellen är en modell för certifiering inom miljö-, social- och ekonomiområdena. Den är ett verktyg och en metod som ska säkerställa att kommunens verksamheter bidrar till en långsiktig hållbar utveckling.

2. Botkyrka kommuns fritidsprogram ska innehålla:

2.1 Fritidsgårdar

I kommunen ska finnas minst en större fritidsgård för ungdomar i varje kommundel. Fritidsgårdarna ska vara öppna verksamheter med både spontana och planerade aktiviteter. Öppettiderna ska vara generösa och inkludera även helger. Verksamheten ska präglas av god kvalitet och kommunen ska sträva efter hög nyttjandegrad. Fritidsgårdarna ska ha utbildad personal.

Ungdomarna ska ges en aktiv roll i verksamhetsplaneringen. Dessutom ska fritidsgårdarna aktivt samverka med andra föreningar som bedriver till exempel idrotts- och kulturverksamhet i området, för att antalet aktiviteter för de unga ska öka.

Även andra än ungdomar, till exempel den ökande gruppen aktiva pensionärer, ska kunna använda fritidsgårdarnas lokaler.

2.2 Föreningsdrivna träffpunkter

En träffpunkt är en föreningsgård som även kan ha öppen verksamhet utan krav på medlemskap. Det är inte en fritidsgård. En träffpunkt kan ha mer begränsade öppettider som den drivande föreningen själv avgör.

Kommunen ska stödja träffpunkter som drivs i föreningsregi eftersom det är viktigt att kunna utöva spontana aktiviteter och det bidrar till att öka mångfalden i utbudet av aktiviteter för unga. En förutsättning för att få bidrag till träffpunktsverksamhet är föreningen i fråga medfinansierar verksamheten.

2017-04-27

2.3 Föreningsdrivna temagårdar

I föreningsdrivna temagårdar är intresset och aktiviteten det som kännetecknar verksamheten. I Botkyrka finns idag tre föreningsdrivna temagårdar inom ridsport, djurverksamhet och scenkonst. Kommunen ska fortsätta stödja temagårdar.

2.4 Drömdeg

Botkyrka kommuns upplevelsesatsning har sin grund i kultur- och fritidsverksamheten i allmänhet och ungdomars kreativitet i synnerhet. Kommunen ska ge barn och ungdomar möjlighet att förverkliga sig själva med hjälp av egna aktiviteter och projekt. Det ska alltid finnas tillgång till budgeterade medel för sådan verksamhet. ”Drömdeg” ger ungdomar mellan 13 – 25 år möjlighet att söka pengar för sina drömprojekt, t.ex. festivaler, konserter, skateramper, utställningar och turneringar.

”Drömdeg” ska fortsätta att stödja ungdomarnas egna initiativ och hjälpa dem att förverkliga sina idéer samt ge ungdomarna självkänsla och uttrycksmedel.

2.5 Idrott och fritid

Kommunen ska aktivt arbeta för att stödja idrottsföreningarna i deras arbete att nå sina mål om de överensstämmer med idrottsrörelsens och kommunens mål.

Bredd och elit går hand i hand och är beroende av varandra. Breddverksamhet är en förutsättning för elitidrott. Samtidigt är elitverksamheten en förebild och inspiration för bredden.

2.6 Idrotts- och fritidsanläggningar

Att det finns nära och tillgängliga anläggningar i kommunens olika områden är en förutsättning för en fungerande fritidsverksamhet. Kommunens idrotts- och fritidsanläggningar ska tillhandahålla ett brett utbud och ha generösa öppettider. I bostadsområdena ska finnas mindre idrottsanläggningar, sporthallar, ytor för fotboll mm. Dessa anläggningar ska samnyttjas med skolan. Man ska sträva efter att utnyttja anläggningarna flexibelt.

2017-04-27

Kommunen äger och driver anläggningarna. Men alternativ till kommunal drift kan förekomma. Kommunen är positiv till brukarmedverkan under förutsättning att kostnaderna motsvarar kommunens driftkostnader. Vid behov kan man pröva såväl brukarmedverkan som alternativt huvudmannaskap för drift och skötsel.

Anläggningarna ska vara välskötta och säkra. Välskötta anläggningar är också avgörande för att samverka med utövarna (skolor och föreningarna) ska fungera. Den kommunala organisationen ska underlätta dialogen med brukarna kring skötsel och underhåll. Personalen på kommunens anläggningar ska ha ett bra och direkt förhållningssätt till anläggningens användare.

När kommunen planerar för nya idrotts- och fritidsanläggningar ska man ta hänsyn till närhet och goda kommunikationer för optimal placering. Anläggningarna ska vara certifierade enligt Botkyrkamodellen.

Kommunen ska sträva efter att samla anläggningar som är specialutrustade för vissa idrottsgrenar på ett fåtal platser. Detta är för att kunna sköta och driva anläggningarna på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt. Exempel är handboll (Tumba Idrottshus) och innebandy (Botkyrkahallen och Tullingehallen). Botkyrka Rackethall drivs tillsvidare av kommunen.

2.7 Arena-anläggningar

Några idrotts- och fritidsanläggningar bör vara så kallade arena-anläggningar.

Utmärkande för en arena-anläggning är

- Möjlighet att utöva flera olika idrotter för både bredd och elit
- Inom- och utomhusarenor
- Konstgräs och/eller gräsplan för fotboll
- Rejält tilltagna publikytor
- Möjlighet att fungera som arena/evenemangshall vid alternativa publika arrangemang.
- Fungerande infrastruktur tex. skyltning, parkeringsplatser, café, omklädningsutrymmen, allmänna färdmedel mm

Brantbrink i Tullinge, Brunna IP i Hallunda, Idrottshuset/Ishuset i Tumba samt idrottsanläggningen i Storvreten ska vara våra framtida arena-anläggningar.

2017-04-27

2.8 Rörligt friluftsliv

I kommunen ska finnas möjlighet till rörligt friluftsliv och motionsspår för både promenader, löpning, skidåkning och MTB-cykling. Det ska finnas belysta spår för motionsverksamhet samt skog och mark för orienteringsverksamhet.

Kultur- och fritidsförvaltningen ska bevaka att tillgången till skog och mark inte begränsas vid planering av nya bostadsområden.

2.9 Spontanidrott

Spontanidrott innebär idrottslig aktivitet som inte är knuten till föreningslivet utan som sker spontant på egen hand. Kommunen ska stötta spontana aktiviteter utanför föreningslivet genom att tillhandahålla ytor för spontanidrott, sk spontanidrottsplatser. Goda exempel är spontanidrottsplatsen i Stolvreten och BMX- och skateboardbanan vid Parkhemsgården i Tullinge. Spontanidrottsplatserna ska ligga i anslutning till bostadsområdena och skolorna.

I framtiden kan också behovet öka av spontant utnyttjande av idrottsplatser och anläggningar som i dag helt beläggs av det organiserade fritidslivet.

2.10 Badanläggningar

Kommunens ambition är att både inom- och utomhusbaden ska vara attraktiva platser för medborgarnas behov av motion, sol och bad.

Badanläggningarna ska vara välskötta och säkra. Kommunen ska se till att bryggor och lekredskap på friluftsbaden är godkända och säkra. Samt att inomhusbaden är tillgängliga för såväl allmänhet, skolverksamhet som organiserad föreningsverksamhet. Inomhusbaden ska avsätta vissa tider för grupper med särskilda behov. Personalen på inomhusbaden ska vara utbildad

Kommunens badanläggningar ska även fortsättningsvis drivas och ägas av kommunen.

Vid förfrågning från entreprenörer att bedriva tex kioskverksamhet vid utomhusbaden ska kommunen ha ett öppet förhållningssätt och genom avtal skapa goda förutsättningar för verksamhet som gagnar medborgarna.

2017-04-27

Slutord

I en kommande handlingsplan ska vi beskriva vilka åtgärder och verktyg som ska användas för att uppnå målen i detta fritidspolitiska program.